

MAASEUTU 2020

Tilastojen kertomaa Kaakkois-Suomen maaseudusta

Pasi Saukkonen & Niina Tiittanen
Maaliskuu 2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

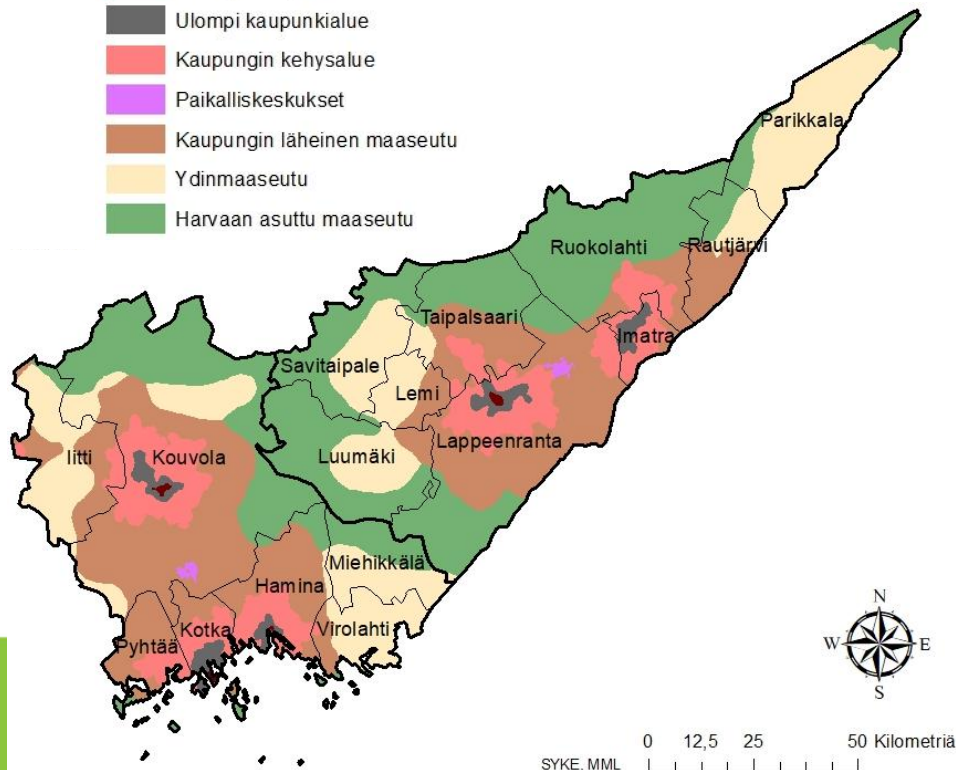
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

UEF | SPATiA
ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

Katsauksen paikkatietopohjainen alueuokitus

- Perustana Suomen ympäristökeskuksen vuonna 2013 julkaisema *hallinnollisista rajoista riippumaton* aluetyypittely.
- *Kaupunkia* ovat sisempi ja ulompi kaupunkialue sekä kaupungin kehysalue.
- *Maaseutua* ovat kaupungin läheinen maaseutu, ydinmaaseutu, harvaan asuttu maaseutu ja maaseudun paikalliskeskukset.

Kaupunki-maaseutu-luokitus

Kaupunki (sisempi, ulompi) = Kouvolan, Lappeenrannan, Imatran, Kotkan ja Haminan keskustat.

Kaupungin kehysalue = Yllämainittuja keskustoja ympäröivät lähialueet.

Maaseudun paikalliskeskukset = Joutseno, Inkeroinen ja Anjala.

Kaupungin läheinen maaseutu = Suuria alueita kaupunkien kehysalueiden ympärillä.

Ydinmaaseutu = Suuri osa Parikkalaa, Savitaipaleelta, Lemiä, Iittiä, Miehikkälää ja Virolahtea. Osia Rautjärvestä, Luumäeltä ja Kouvolaista sekä pieni osa Haminaa ja Taipalsaarta.

Harvaan asuttu maaseutu = Osia lähes kaikista alueen kunnista (pois lukien Imatra) ja etelärannikon saaristo.

Kaupunki- ja maaseutualueiden tunnuspiirteitä (SYKE 2013)

- Kaupungissa ja sitä ympäröivillä kehysalueilla asuu 76 % Kaakkois-Suomen väestöstä. Erilaisilla maaseutualueilla asuu 23 % väestöstä. (Taulukko 1)
- Maaseuduista eniten väkeä asuu kaupungin läheisellä maaseudulla ja ydinmaaseudulla (yhteensä noin 53 500 ihmistä).
- Maaseudun paikalliskeskuksiksi määrittävät Joutsenon, Inkeröisen ja Anjalan keskustaajamat. Niissä yhteenlaskettu väkiluku on noin 11 500 henkilöä.
- Kaakkois-Suomen maakunnat ovat maaseutuprofiileiltaan hieman erilaiset.
  - Kymenlaakso on kaupunkivaltaisempi ja sen maaseudussa korostuu kaupungin läheinen maaseutu.
  - Etelä-Karjalassa tulee vahvemmin esille ydin- ja harvaan asuttu maaseutu, jossa asuu 14 prosenttia maakunnan väestöstä (vrt. Kymenlaakso 8 %)

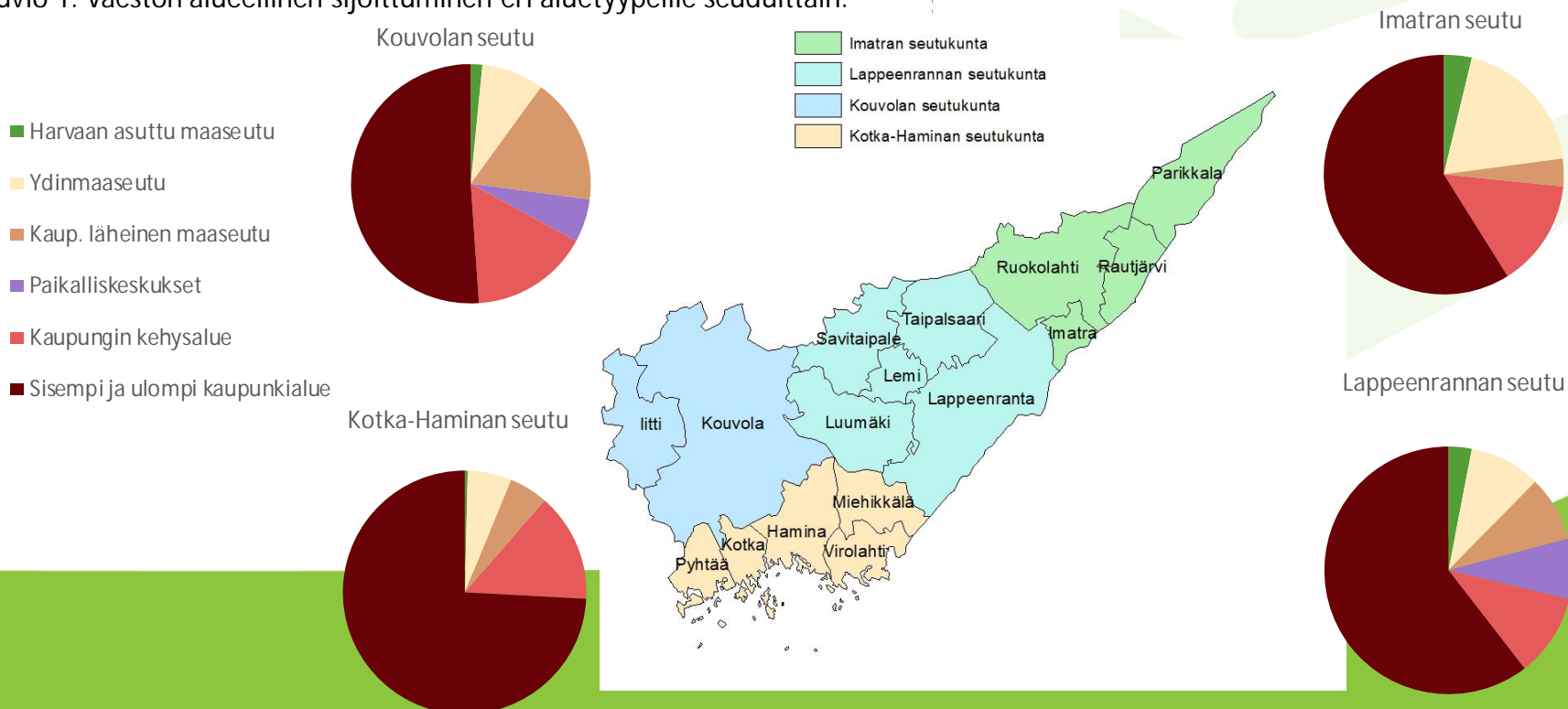
Taulukko 1. Väestö kaupunki-maaseutu-jaolla 31.12.2018 (SYKE 2013)

	Kaakkois-Suomi yhteensä		Kymenlaakso		Etelä-Karjala	
	henkilöä	osuus %	henkilöä	osuus %	henkilöä	osuus %
Harvaan asuttu maaseutu	5 204	1,7	1 507	0,9	3 694	2,9
Ydinmaaseutu	26 203	8,7	11 579	6,7	14 608	11,3
Kaupungin läheinen maaseutu	27 326	9,0	18 658	10,8	8 664	6,7
Paikalliskeskkuset	11 590	3,8	4 781	2,8	6 798	5,3
Kaupungin kehysalue	42 316	14,0	26 727	15,4	15 589	12,1
Sisempi ja ulompi kaupunkialue	186 841	61,8	108 581	62,6	78 260	60,8
Ei tietoa	2 664	0,9	1 555	0,9	1 143	0,9
Yhteensä	302 144	100	173 388	100	128 756	100

Väestön alueellinen sijoittuminen

- Kaakkois-Suomen seutukunnissa yli puolet väestöstä asuu sisemmällä tai ulommalla kaupunkialueella (ns. ydinkaupunki)
- Seuduilla on omat väestömäärälliset maaseutuprofiilit, erottuvat piirteet
  - Kouvolan seutu: runsaimmat maaseutualueet, kaupungin läheinen maaseutu
  - Imatran seutu: ydinmaaseutu ja harvaan asuttu maaseutu
  - Lappeenranta: erilaisten maaseutualueiden tasaisuus
  - Kotka-Hamina: niukkimat maaseutualueet

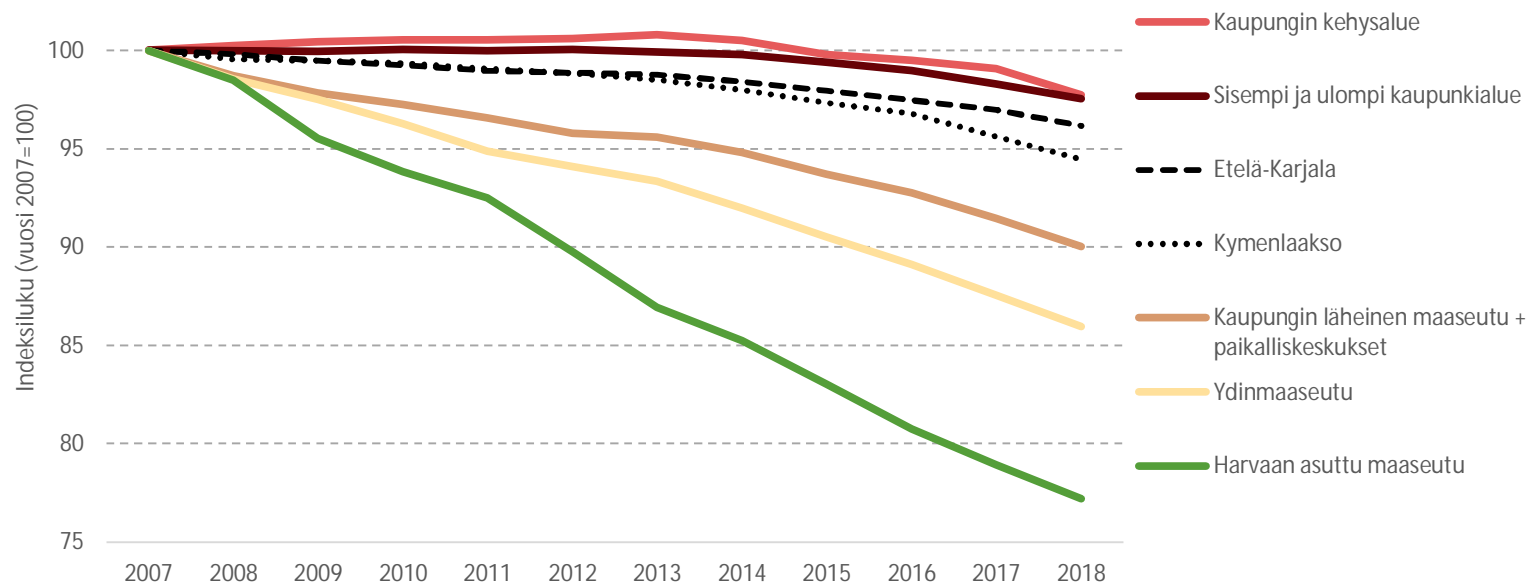
Kuvio 1. Väestön alueellinen sijoittuminen eri aluetypeille seuduittain.

Väkiluku

- Sisempi ja ulompi kaupunkialue sekä kaupungin kehysalue ovat säilyttäneet väkimääränsä tai jopa kasvattaneet sitä aina 2010-luvun puoliväliin saakka Kaakkois-Suomessa.
- Maaseuduista kaupungin läheinen maaseutu (sis. paikalliskeskukset) ovat menettäneet väestöään, mutta selvästi vähemmän kuin ydin ja harvaan asuttu maaseutu.
- Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakuntien väestökehitys on ollut yhdenmukaista, joskin aivan viime vuosina Kymenlaakson väestövähennemä on ollut ripeämpää kuin Etelä-Karjalassa.

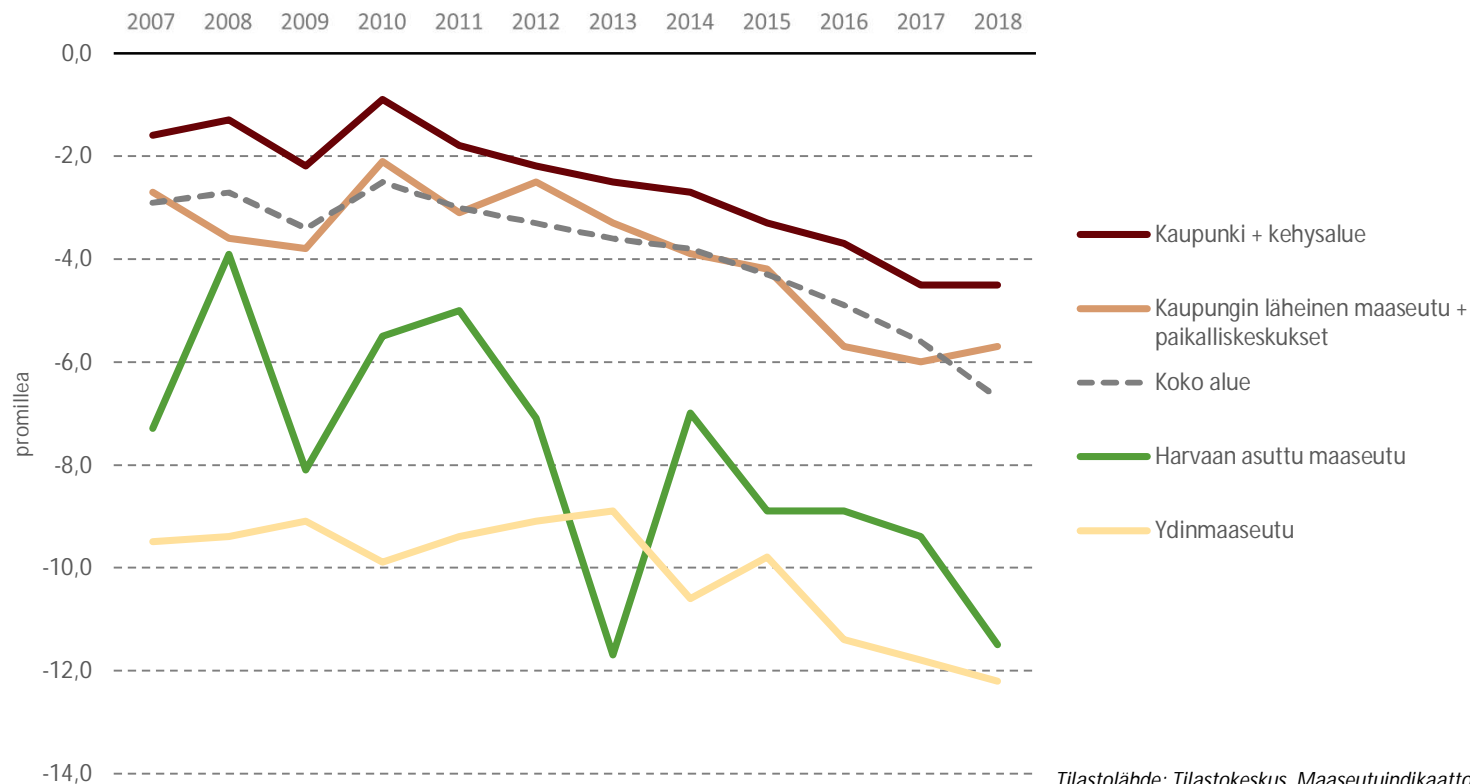
Kuvio 2. Väestönkehitys Kaakkois-Suomen erilaisilla alueilla sekä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson väestön kehitys vuosina 2007-2018 (indeksi, vuosi 2007=100).

Luonnollinen väestönmuutos

- Luonnollisella väestönmuutoksella tarkoitetaan syntyneiden enemmyyttä kuolleisuuteen verrattuna.
- Valtakunnallisen trendin tavoin Kaakkois-Suomessakin kuolleisuus on ollut syntyvyyttä suurempaa.
- Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja ydinmaaseudulla syntyneitä suhteessa kuolleisiin on vähän.

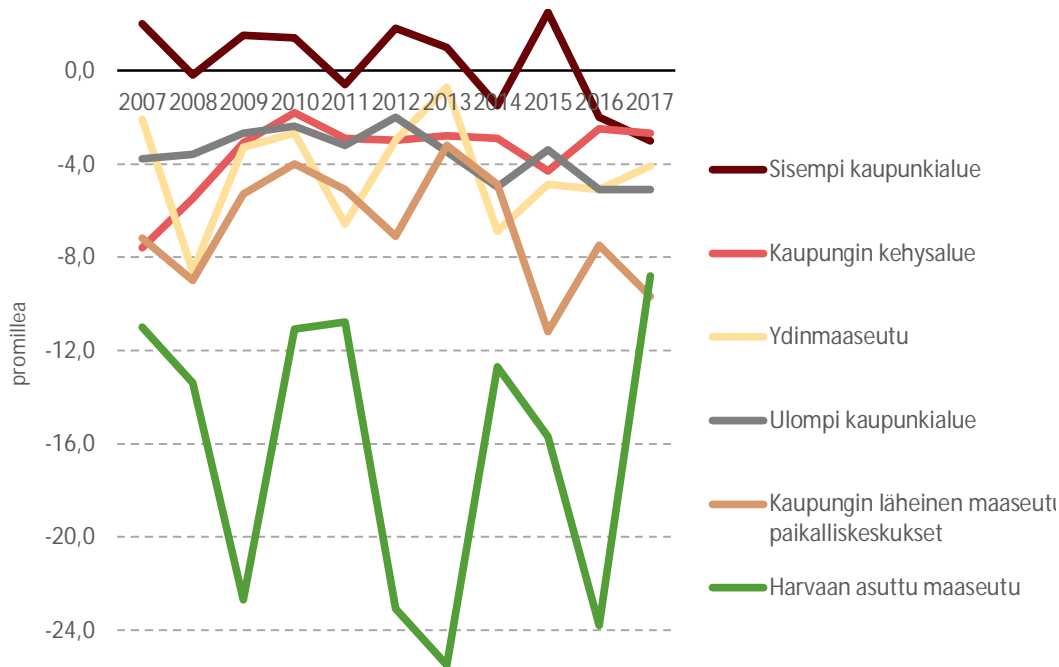
Kuvio 3. Syntyneiden enemmisyys aluetyypeittäin 2007-2018.

Muuttoliike

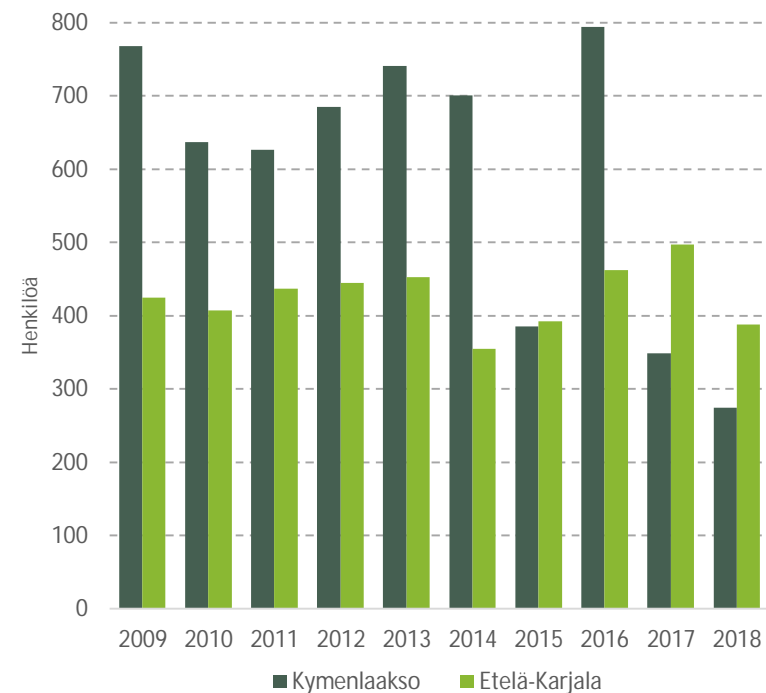
- Maansisäinen muuttoliike on ollut pois suuntautuvaa Kaakkois-Suomesta (kuvio 4). Tästä erottuu sisempi kaupunkialue (kaupunkien keskustat), joka on useana vuonna lisännyt väestöään maassamuuton kautta.
- Nettomaahanmuutto kuvaa maahanmuuttajien ja maastamuuttajien määrän välistä erotusta (kuvio 5).
  - Etelä-Karjalan nettomaahanmuutto on kestänyt tasaisella noin 400 henkilön vuositasolla.
  - Kymenlaakson nettomaahanmuutto on ollut selvästi laskusuuntainen. Tämä johtuu maahanmuuton hiipumisesta, mutta myös maastamuuton kasvusta.

Kuvio 4. Maassamuutto Kaakkois-Suomessa aluetyypeittäin vuosina 2007-2017. (ei sisällä maahanmuuttoa)

Tilastolähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit

Kuvio 5. Nettomaahanmuutto maakunnittain Kaakkois-Suomen maakunnissa vuosina 2009-2018.

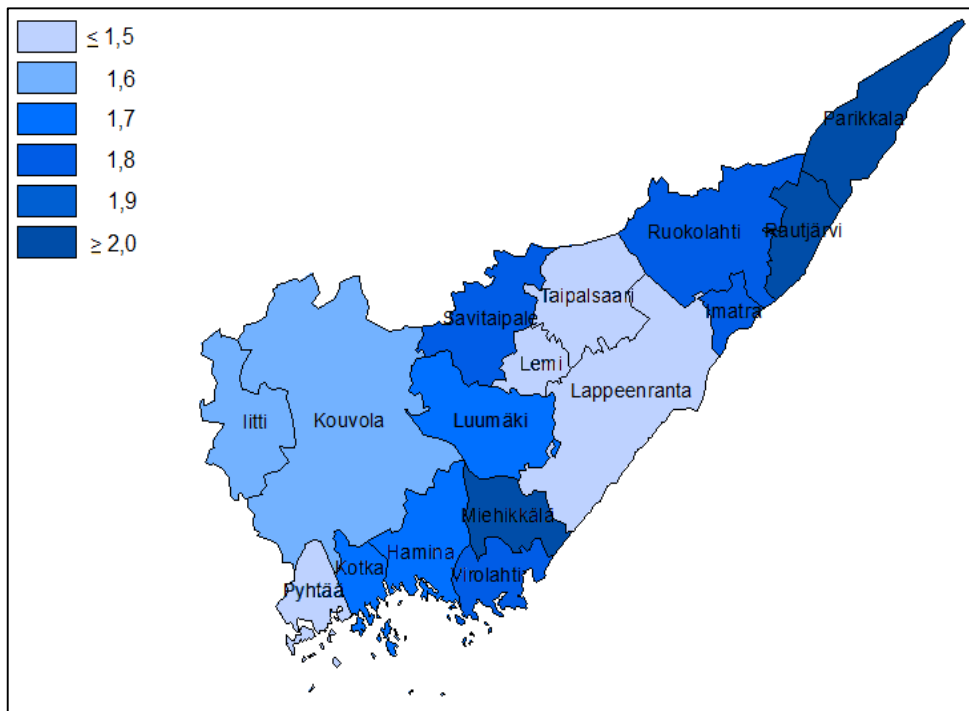

Tilastolähde: Tilastokeskus

Huoltosuhte

- Taloudellinen huoltosuhte kertoo sen, kuinka paljon yhtä työllistä kohti on muuta väestöä eli työttömiä ja työvoiman ulkopuolella olevia (opiskelijat, varusmiehet, eläkeläiset, pitkäaikaissairaat ym.)
- Kaakkois-Suomessa tämä keskimääräinen suhdeluku on 1,6 ja koko Suomessa 1,4.

Kartta 1. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain vuonna 2017.

Taulukko 2. Huoltosuhte Kaakkois-Suomessa aluetyypeittäin.

Aluetyyppi	Huoltosuhte
Harvaan asuttu maaseutu	1,8
Ydinmaaseutu	1,8
Kaupungin läheinen maaseutu	1,6
Paikalliskeskukset	1,7
Kaupunki	1,6

Tilastolähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit

Esimerkiksi:

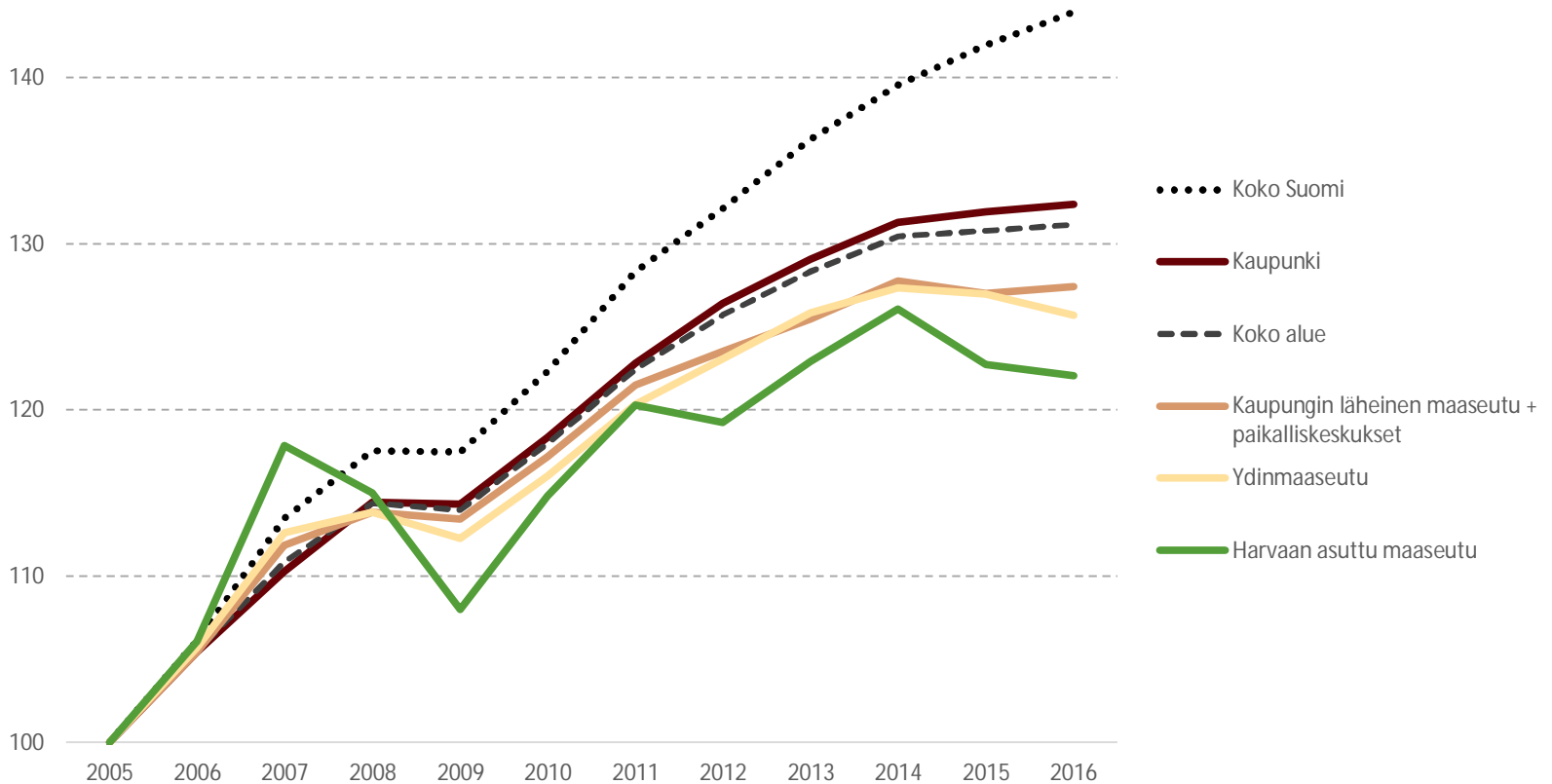
Jos kunnan suhdeluku on 1,6, kunnassa on 10 työllistä kohden 16 työvoiman ulkopuolella olevaa.

Tulotaso

- *Valtionveronalaisilla tuloilla* tarkoitetaan asukkaiden yhteenlaskettuja palkkatuloja, yrittäjätuloja, eläkkeitä ja sosiaaliturvaetuuksia.
- Tulotaso on noussut kaikilla aluetyypeillä, mutta jää koko maan keskiarvosta 10-20 %.

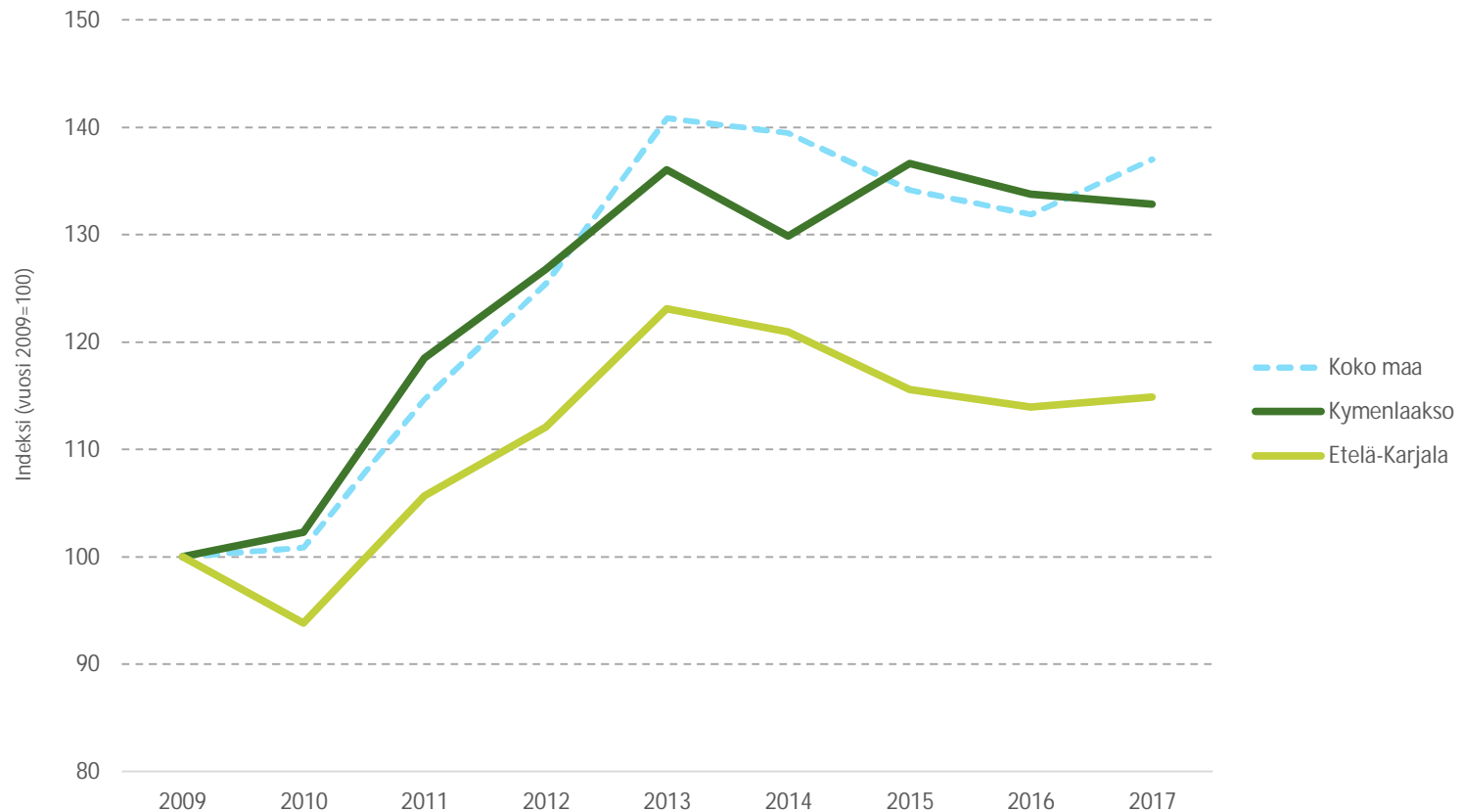
Kuvio 6. Valtionveronalaiset tulot Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa aluetyypeittäin 2005-2016 indeksilukuna (2005 = 100).

Maatalouden myyntitulot

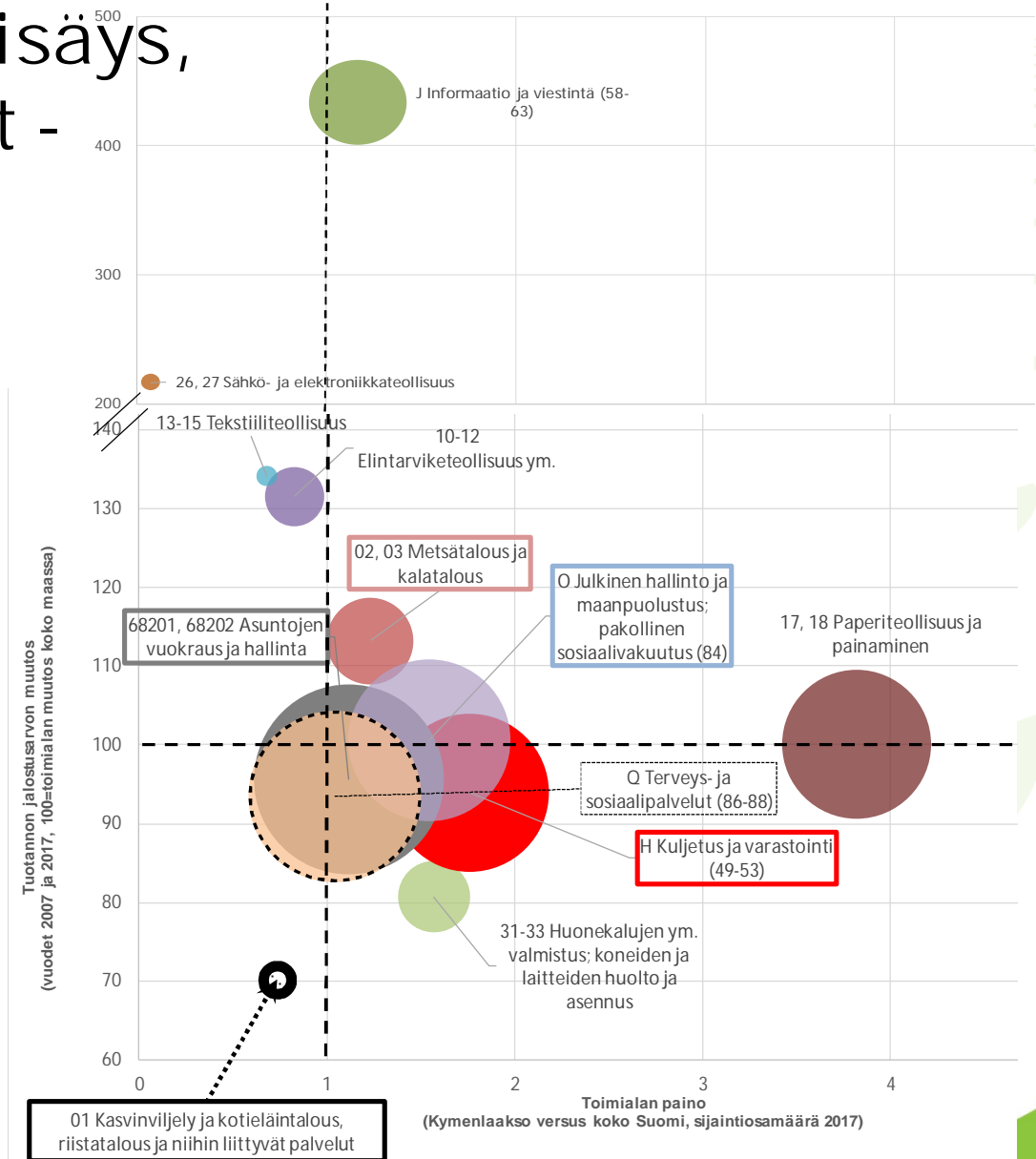
- Maataloustuotteiden myyntitulot ovat kasvaneet molemmissa maakunnissa.
- Kymenlaaksossa kasvu on muun Suomen keskiarvon mukaista, mutta Etelä-Karjalassa kasvu on vähäisempää.

Kuvio 7. Maataloustuotteiden myyntitulojen kehitys vuosina 2009-2017 (euroa/yritys) indeksilukuna (vuosi 2009 = 100).

Tuotannon arvonlisäys, erottuvat toimialat - *Kymenlaakso*

- Kymenlaakson erottuvia toimialoja (x-akseli) ovat paperiteollisuus, kuljetus ja varastointi, huonekalujen valmistus, julkisen hallinto ja maanpuolustus sekä metsätalous ja kalastus.
- Kymenlaakson kasvualoina (y-akseli) erottuvat informaatio ja viestintä, sähkö- ja elektroniikkateollisuus, elintarviketeollisuus ja tekstiiliteollisuus.
- Aluetalouden suurimpia arvonlisäyksen toimialoja (pallon koko) ovat asuntojen vuokraus, sote-palvelut, julkinen hallinto ja maanpuolustus sekä paperiteollisuus.
- Kasvinviljely ja kotieläintalous on nostettu kuviossa esille "tärkeänä" "maaseudun toimialana", vaikkakaan se ei ole erottuva toimiala arvonlisäyksellä tarkasteltuna.

x-akseli (toimialan paino)

Jos arvo > 1, toimialan osuus alueella on suurempi kuin koko maassa keskimäärin

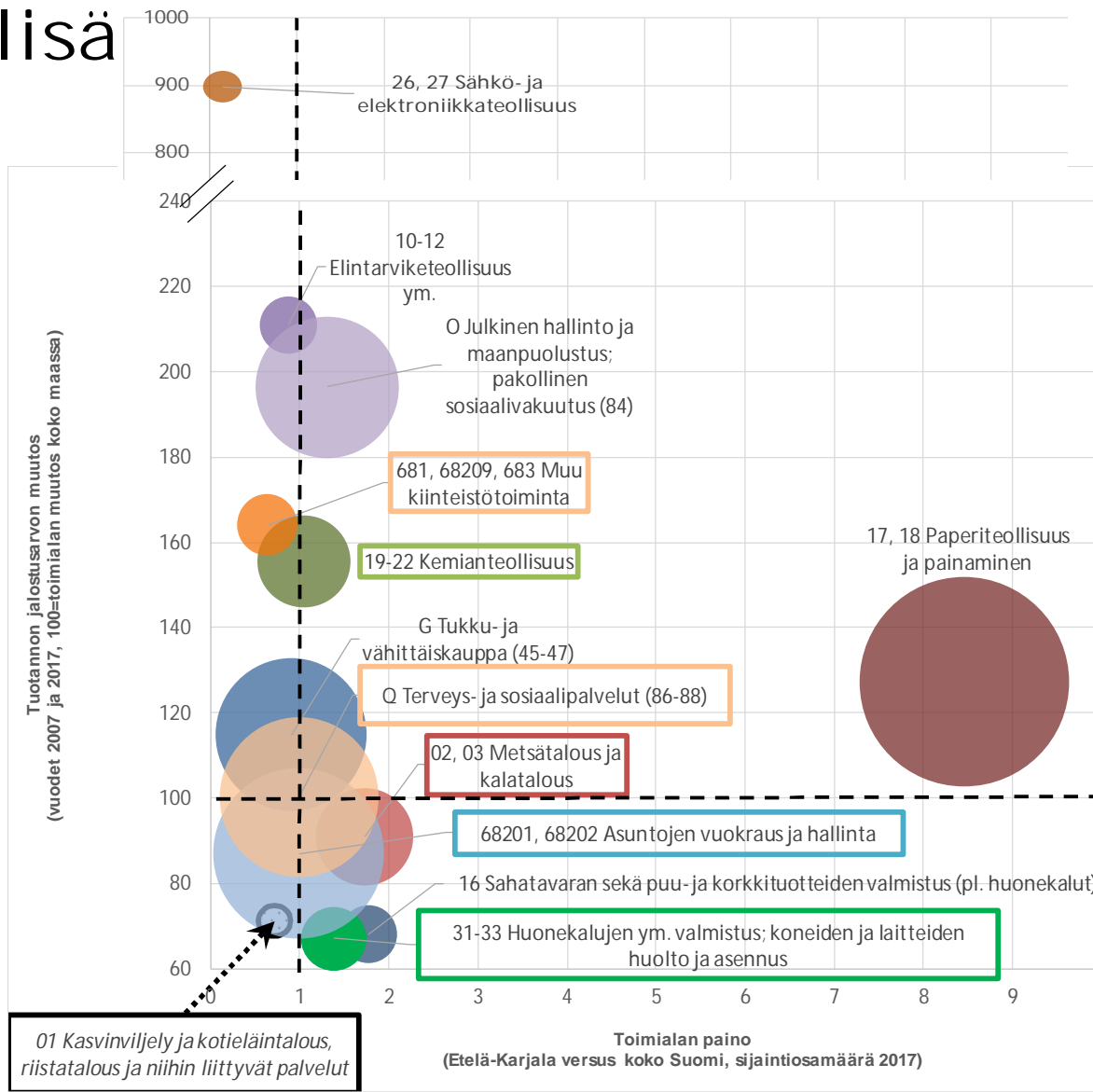
y-akseli (toimialan kehitys)

Jos arvo > 100, toimialan arvonlisäys on kehittynyt alueella myönteisemmin kuin koko maassa

Pallon koko kuvaa toimialan arvonlisäyksen merkitystä alueen toimialarakenteessa

Tuotannon arvonlisä *Etelä-Karjala*

- Etelä-Karjalan erottuvia toimialoja (x-akseli) ovat paperiteollisuus, sahantavaran valmistaminen sekä metsä- ja kalatalous.
- Etelä-Karjalalan kasvualoina (y-akseli) erottuvat sähkö- ja elektroniikkateollisuus, elintarviketeollisuus sekä julkinen hallinto ja maanpuolustus.
- Aluetalouden sisällä merkittävimpiä arvonlisäyksen toimialoja (pallon koko) ovat paperiteollisuus, sote-palvelut, asuntojen vuokraus sekä tukku- ja vähittäiskauppa.
- Kasvinviljely ja kotieläintalous on nostettu kuviossa esille "tärkeänä" "maaseudun toimialana", vaikkakaan se ei ole erottuva toimiala arvonlisäyksellä tarkasteltuna.

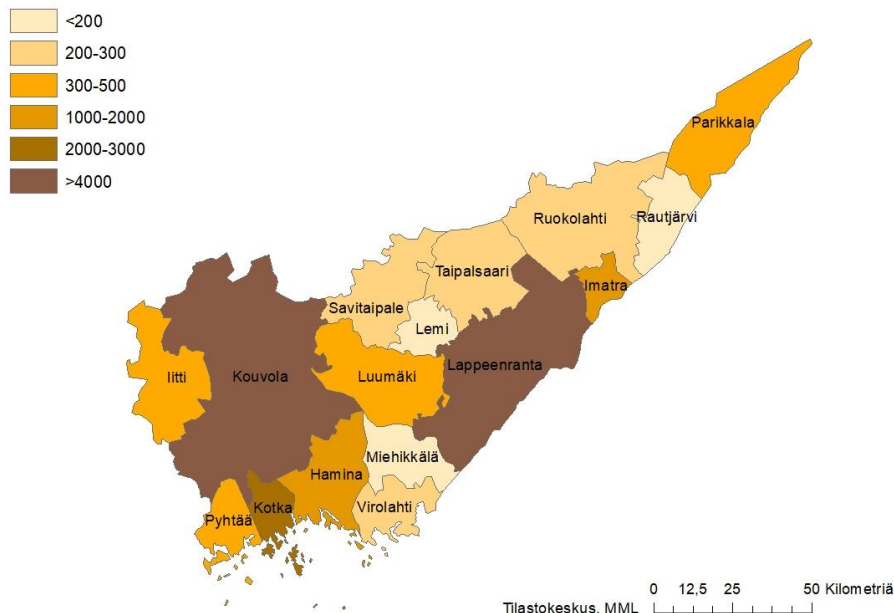

x-akseli (toimialan paino)
 Jos arvo > 1, toimialan osuus alueella on suurempi kuin koko maassa keskimäärin
 y-akseli (toimialan kehitys)
 Jos arvo > 100, toimialan arvonlisäys on kehittynyt alueella myönteisemmin kuin koko maassa
 Pallon koko kuvaa toimialan arvonlisäyksen merkitystä alueen toimialarakenteessa

Yritykset

- Kaakkois-Suomessa on runsaat 17 000 yritystoimipaikkaa*. Näistä 57 % on Kymenlaaksossa ja 43 % Etelä-Karjalassa.
- 4/5 toimipaikoista on max. 4 henkilöä työllistäviä, 90 % alle 10 henkilön yrityksiä. Toimipaikkojen henkilöstön kokojakauma on identtinen maakunnissa.
- Alle 10 henkilön yritystoimipaikkojen osuus on suurin Taipalsaarella, Miehikkälässä, Luumäellä ja Lemillä (>94 %)

Kartta 2. Yritystoimipaikat lukumääräluokittain Kaakkois-Suomen kunnissa

- Aineisto sisältää liiketoiminnasta arvolisäverovelvollisten ja/tai työnantajina toimivien yritysten, yksityisten elinkeinonharjoittajien ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen toimipaikat. Maatilataloudesta ovat mukana työnantajina toimivat tilat.

Taulukko 3. Toimipaikkojen lukumäärä ja kokoluokat Kaakkois-Suomen kunnissa 2019 (4.12).

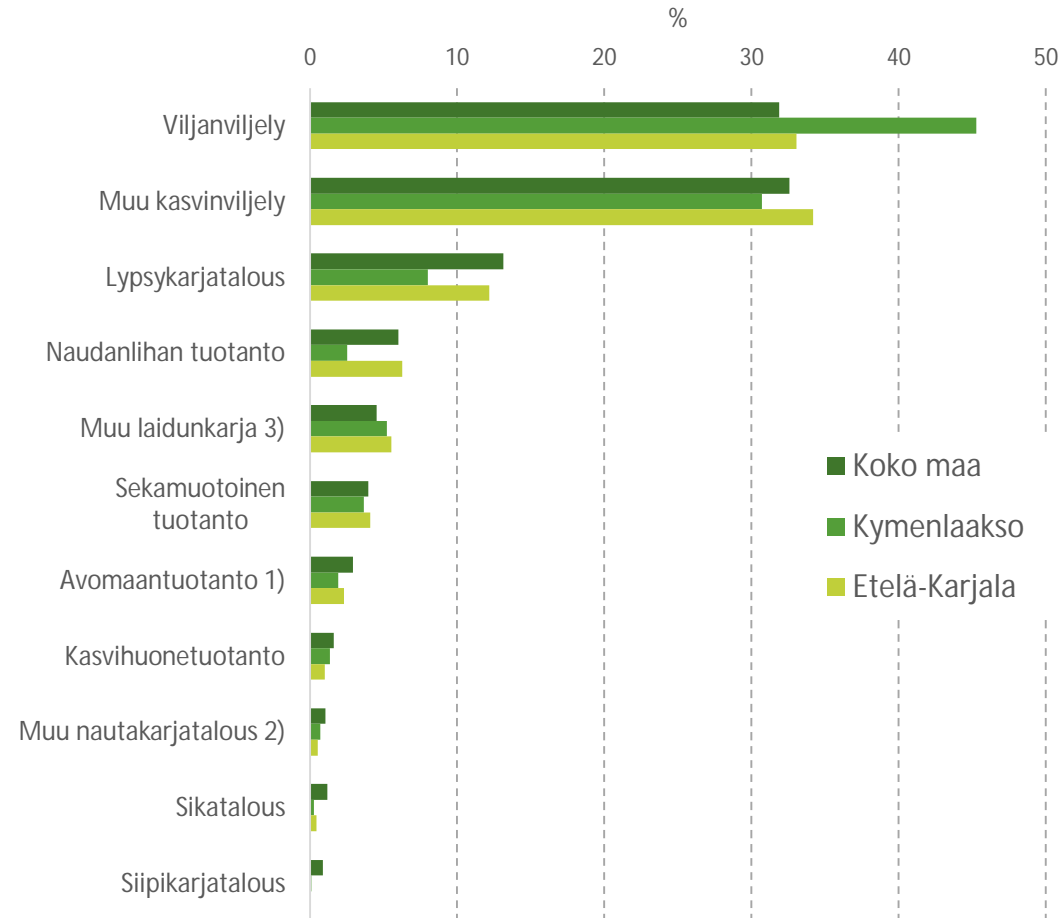
	Osuus alueen Toimipaikkojen lukumäärä, n	toimipaikkoista, %	Henkilöstö kokoluokittain (%)						
			max. 4 hlöä	5-9 hlöä	10-19 hlöä	20-49 hlöä	50-99 hlöä	100- Ei tietoa	
Kymenlaakso	9775	57	80	9	5	3	1	0	2
Hamina	1119	7	81	8	5	3	1	0	2
Iitti	476	3	86	5	4	2	0	0	2
Kotka	2857	17	79	9	5	4	1	1	2
Kouvola	4647	27	79	9	6	3	1	0	2
Miehikkälä	116	1	87	8	1	0	0	0	4
Pyhtää	321	2	86	7	4	1	0	0	2
Virolahti	239	1	87	6	3	1	0	0	3
Etelä-Karjala	7411	43	80	9	5	3	1	0	2
Imatra	1380	8	78	10	6	3	0	1	2
Lappeenranta	4186	24	77	10	6	4	1	1	2
Lemi	156	1	90	4	3	0	0	0	3
Luumäki	340	2	87	8	2	1	1	0	1
Parikkala	338	2	89	5	3	2	0	0	1
Rautjärvi	183	1	87	7	3	0	0	1	3
Ruokolahti	295	2	88	5	3	1	0	0	2
Savitaipale	234	1	83	10	4	1	0	0	2
Taipalsaari	299	2	92	5	1	0	0	0	2

Tilastolähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri

Maatalous- ja puutarhayritykset

- *Etelä-Karjalassa* oli 1239 maatalous- ja puutarhayritystä ja *Kymenlaaksossa* 1654 vuonna 2018.
- Luomutilojen osuus kaikista tiloista oli n. 10 % ja luomuviljelyyn peltoalan osuus 14 % kokonaispeltoalasta. (Ruokavirasto)
- Viljanviljelyn osuus korostuu *Kymenlaaksossa*. Muutoin yritysten tuotantosuunnan jakauma noudattaa pääasiassa koko maan lukuja.
- Noin kolmannes Kaakkois-Suomen tiloista on monialaisia (32,4 %, koko maa 28,7 %), eli ne harjoittavat maa- ja puutarhatalouden lisäksi muutakin yritystoimintaa kuten koneurakointia.

Kuvio 8. Maatilojen lukumääräinen jakauma tuotantosuunnan mukaan *Etelä-Karjalassa*, *Kymenlaaksossa* ja koko Suomessa vuonna 2018 (%).

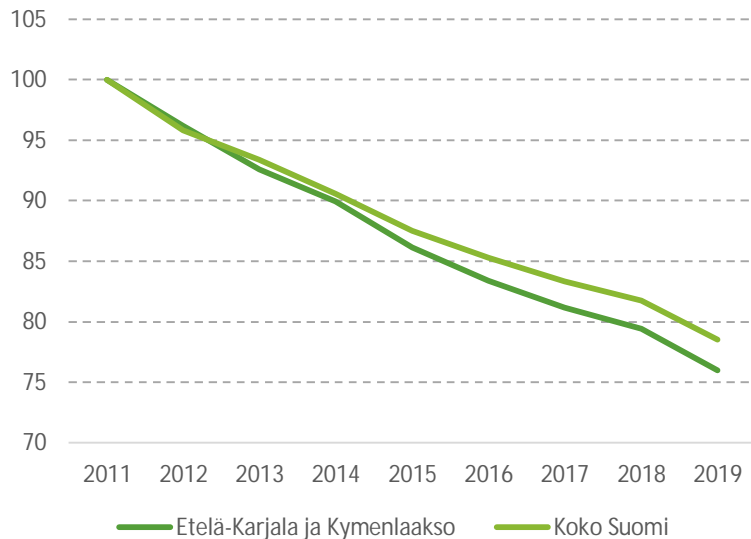

- 1) Avomaan puutarhatuotanto.
- 2) Yhdistetty lypsykarja ja naudanlihan tuotanto.
- 3) Sisältää lammas-, vuohi- ja hevostalouden.

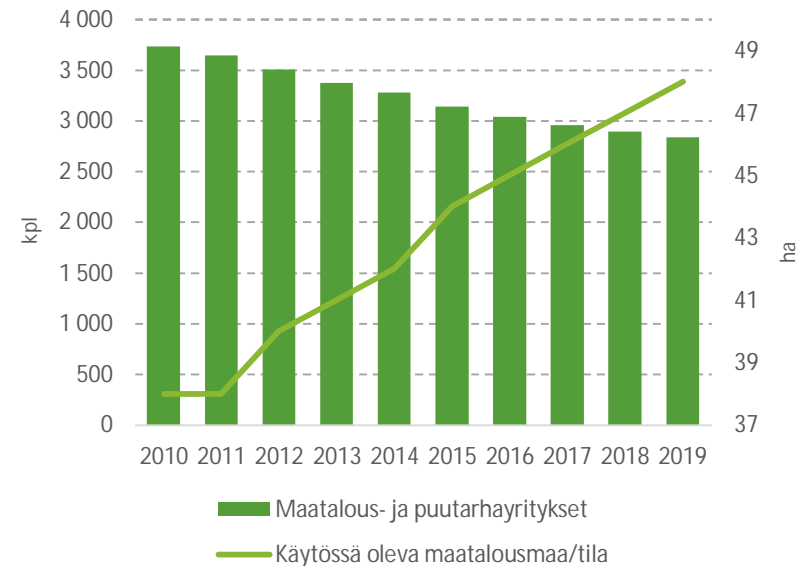
Maatalous- ja puutarhayritykset (jatkoa)

- Alueen maatalous- ja puutarhayritysten määrä on valtakunnallisen kehityksen tavoin laskenut vuosina 2011-2018 (Kuvio 9).
- Maatalous- ja puutarhayritysten määrä on ajanjaksolla laskenut noin 20 %. Samaan aikaan tilan keskimääräinen koko on kuitenkin kasvanut 38 hehtaarista 48 hehtaariin. (Kuvio 10)

Kuvio 9. Kaakkois-Suomen ja koko Suomen maatalous- ja puutarhayrityksen määrän kehitys vuosina 2011-2018 (indeksi vuosi 2011=100).

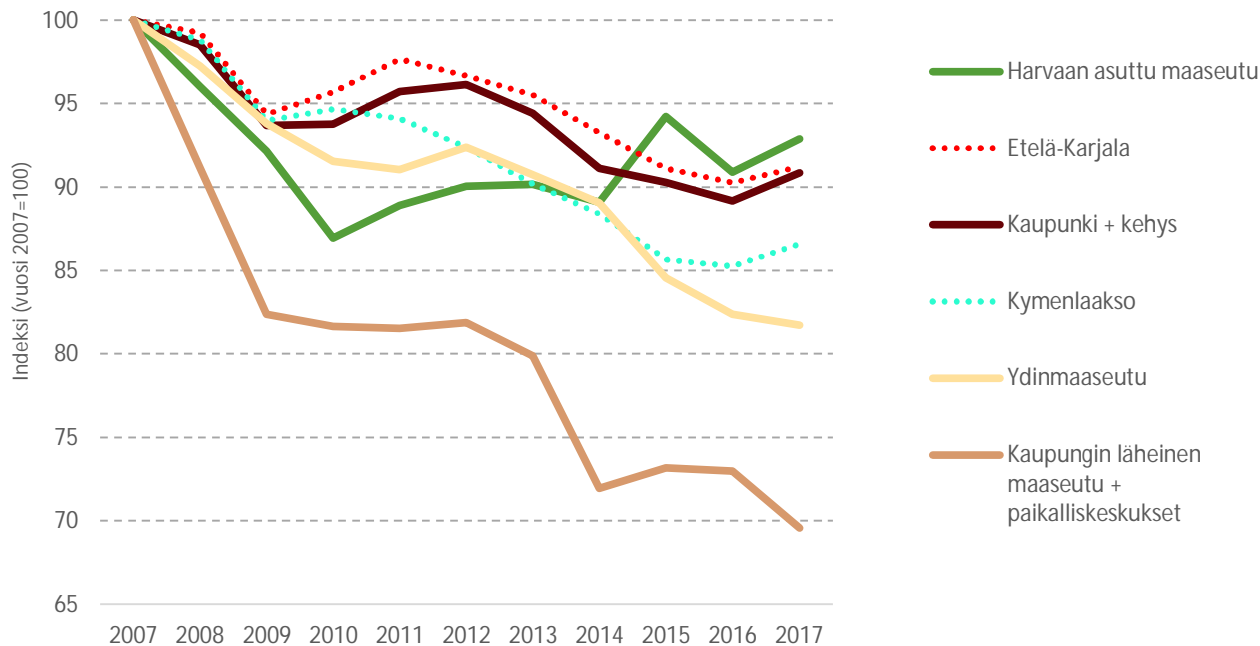
Kuvio 10. Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä (kpl) ja keskimääräisen maatalousmaan (ha) kehitys vuosina 2010-2018.

Työpaikat*

- Erityisesti kaupungin läheisen maaseudun ja paikalliskeskusten työpaikkojen määrä on vähentynyt.
- Työpaikkojen määrän lasku näyttää pysähtyneen, ja kokonaismäärä on lähtenyt jälleen nousuun.
- Kymenlaakson työpaikkojen vähenemä ollut jyrkempää 2010-luvulla kuin Etelä-Karjalan.

Kuvio 11. Työpaikat vuosina 2007-2017 indeksilukuna (vuosi 2007 = 100).

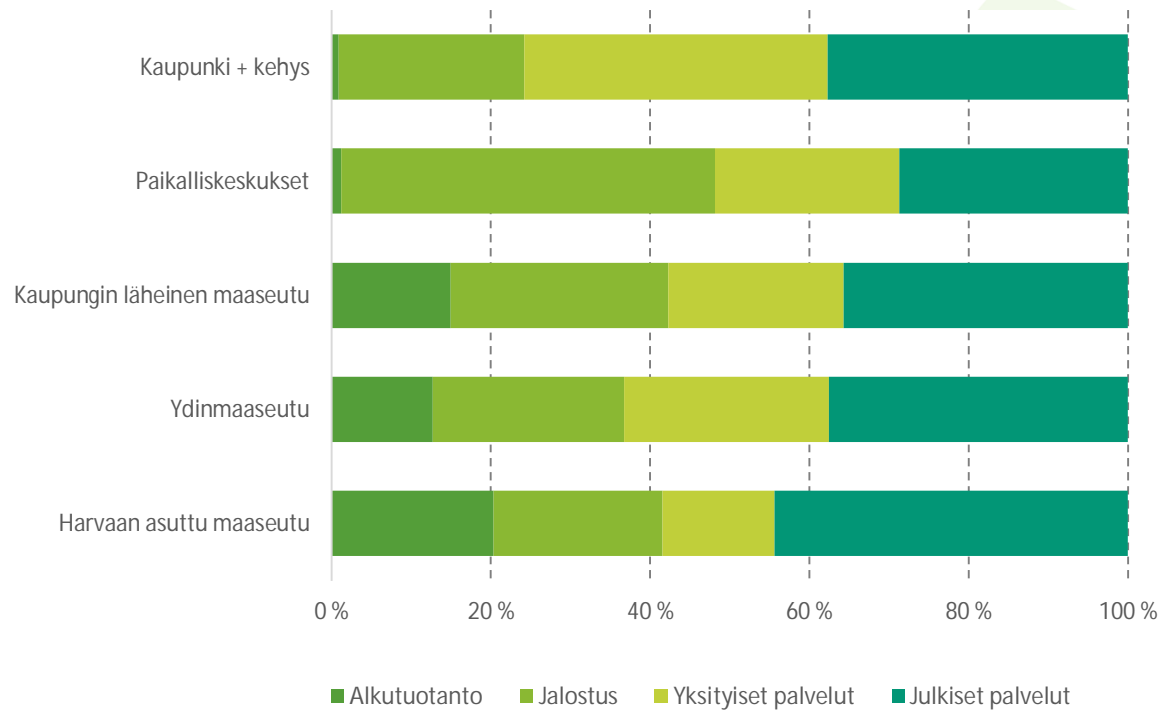
* Noin 6 % alueen työpaikoista ei tilastoidu millekään maantieteelliselle ruudulle, joten ne jäävät tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Työpaikat (jatkoa)*

- Palvelutoimialojen osuus korostuu työpaikkojen toimialarakenteessa kaupunkialueilla. Jalostuksen ja alkutuotannon merkitys kasvaa maaseudulle tultaessa.
- Maaseudun paikalliskeskukset (Joutseno, Inkeroinen, Anjala) ovat jalostuspainotteita maaseutua.

Kuvio 12. Päätoimialojen osuudet työpaikoista vuonna 2017 (%).

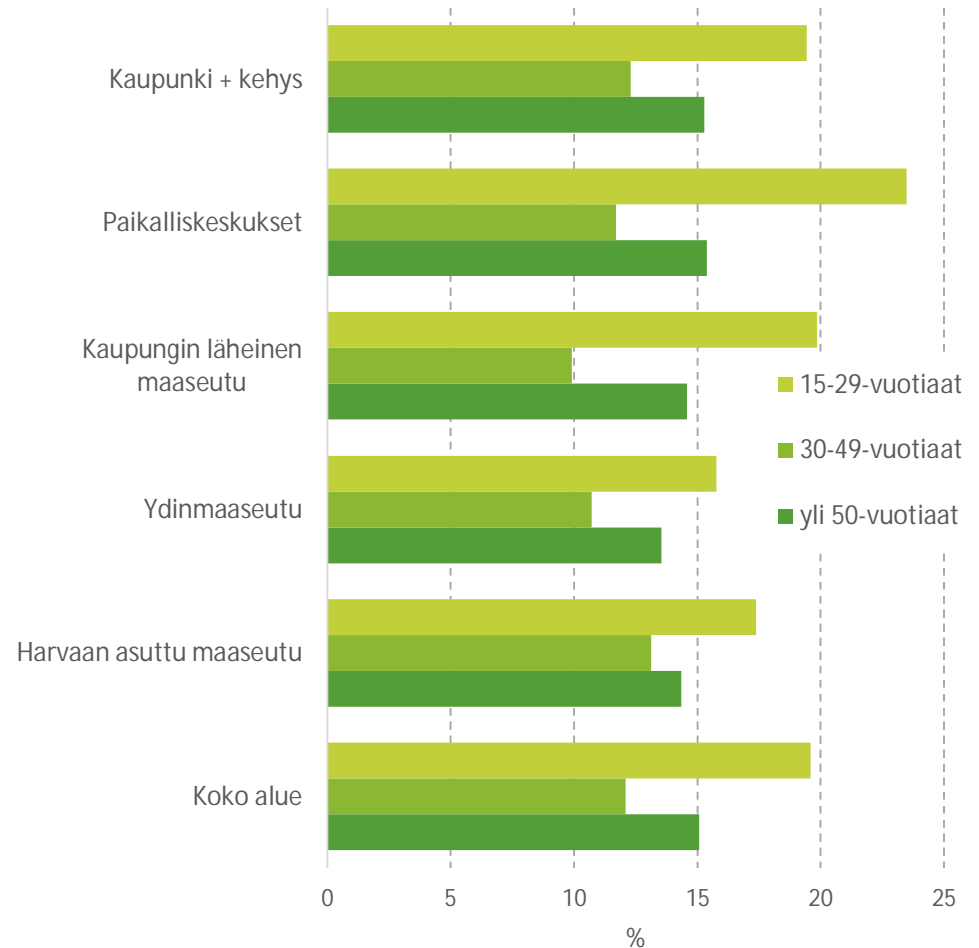

* Noin 6 % alueen työpaikoista ei tilastoidu millekään maantieteelliselle ruudulle, joten ne jäävät tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Työttömyysaste ikäluokittain

- Nuorten ikäluokassa (15-29-vuotiaat) esiintyy ikäryhmistä eniten työttömyyttä kaikilla aluetyypeillä.
- 30-49-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden työttömyydessä on vain vähäistä vaihtelua aluetyyppien välillä.
- ELY-keskuksen joulukuun 2019 työttömyyskatsauksen mukaan nuorten työttömien määrä on vähentynyt 5 % ja pitkäaikaistyöttömien 12,5 % edellisvuoteen verrattuna.

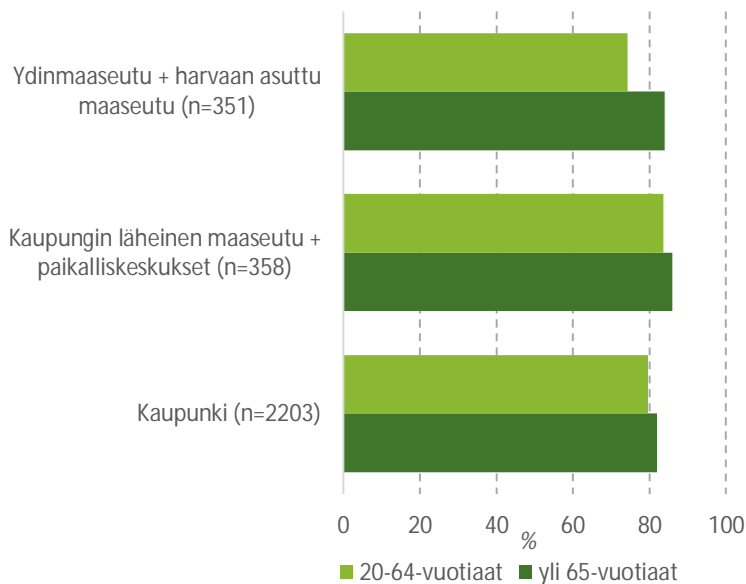
Kuvio 13. Työttömyysaste ikäluokittain ja aluetyypeittäin vuonna 2017 (%).

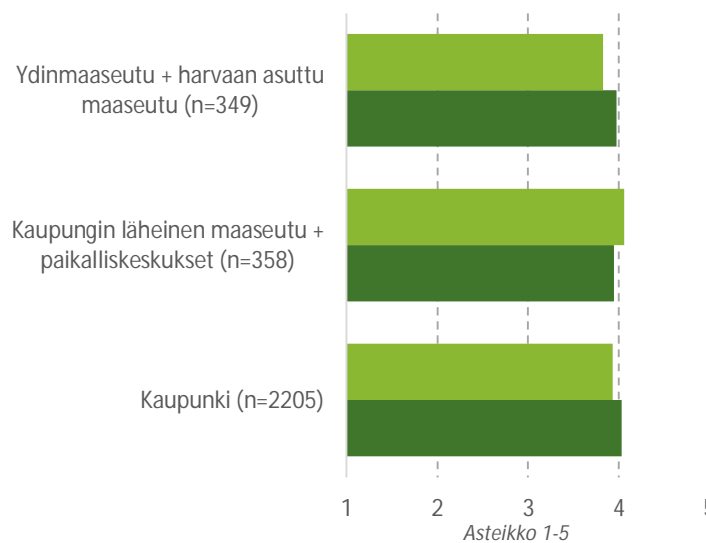
Elämänlaatu Kaakkois-Suomessa*

- Tyytyväisyys ihmissuhteisiin ei keskimääräisesti eroa juurikaan aluetyyppien kesken (kuvio 14).
  - Kaupungin läheisellä maaseudulla ja paikalliskeskuksissa asuvat ilmoittavat suurimman tyytyväisyyden.
  - Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun ikäluokka 20-64 olivat tyytymättömiä ihmissuhteisiinsa.
- Myöskään tyytyväisyydessä omaan asiomalueeseen ei ole keskimääräisesti eroa aluetyyppien kesken (kuvio 15).
  - Tutkimus antoi keskimääräiseksi arvoksi 4 = 'melko tyytyväinen'. Vaihtelu ikäryhmien ja alueiden välillä oli pientä.

Kuvio 14. Tyytyväisyys ihmissuhteisiin, % vastanneista.

Kuvio 15. Tyytyväisyys asuinalueeseen asteikolla 1-5.

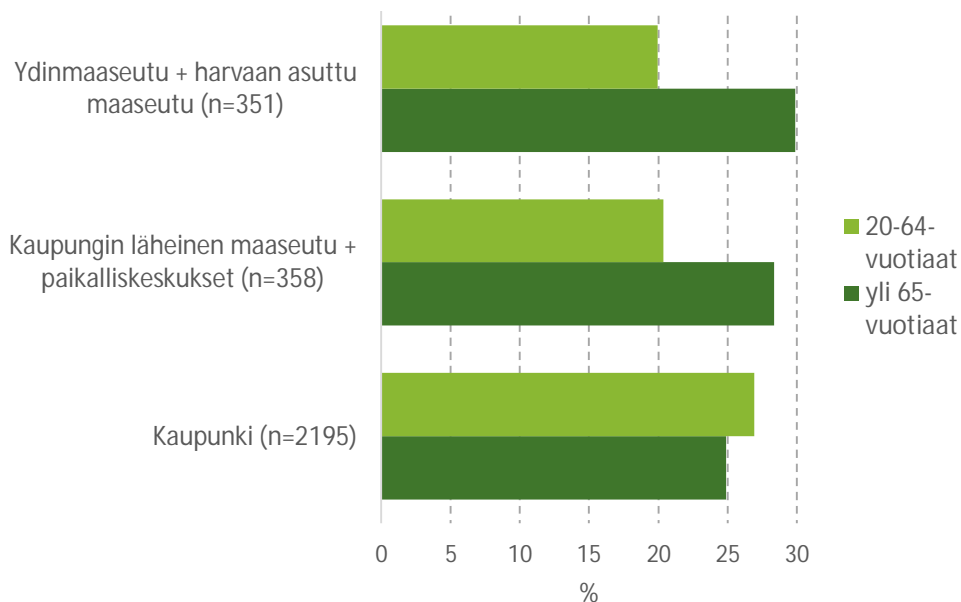
* Kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSoten avulla seurataan väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia eri väestöryhmissä ja alueittain.

Tutkimus perustuu kyselyyn ja otokseen. Erityisesti maaseutualuilla otoskoko ja vastaajamäärät jäävät melko pieniksi. Sen takia tulosten luotettavuuden parantamiseksi tässä on yhdistetty useita aluetyyppejä.

Sosiaalinen osallistuminen Kaakkois-Suomessa*

- Yli 65-vuotiaat osallistuvat jonkin yhteisön toimintaan aktiivisesti tyypillisemmin maaseudulla kuin kaupungeissa.
- Kaupungeissa puolestaan ikäluokka 20-64 on useammin aktiivinen toimija jossakin järjestössä tms.

Kuvio 16. "Aktiivinen osallistuminen jonkin kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan", % vastanneista.

* Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden, jotka osallistuvat aktiivisesti järjestötoimintaan tms.

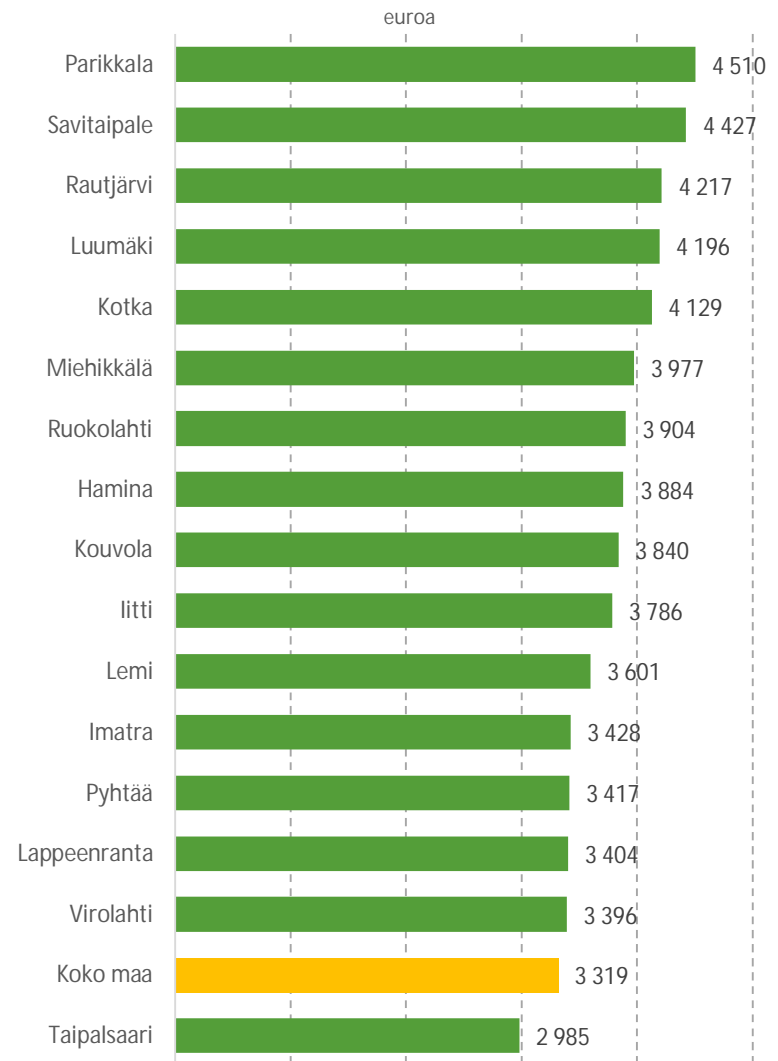
Perustuu kysymykseen: "Osallistutteko jonkin kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan (esimerkiksi urheiluseura, asukastoiminta, puolue, kuoro, seurakunta)?" Vastausvaihtoina olivat 1) en, 2) kyllä, aktiivisesti ja 3) kyllä, silloin tällöin. Tarkastelussa ovat vaihtoehdon 2) kyllä, aktiivisesti vastanneiden osuus.

Tutkimus perustuu kyselyyn ja otokseen. Erityisesti maaseutualuilla otoskoko ja vastaajamäärät jäävät melko pieniksi. Sen takia tulosten luotettavuuden parantamiseksi tässä on yhdistetty useita aluetyppejä.

Sosiaali- ja terveystoiminnan palvelut

- Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset ovat Suomessa asukasta kohden keskimäärin 3300 euroa vuonna 2018.
- Kaakkois-Suomen suurimmat nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat Parikkalassa ja Savitaipaleella.
- Ainoastaan Taipalsaarella sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset ovat pienemmät kuin koko maan keskiarvo.

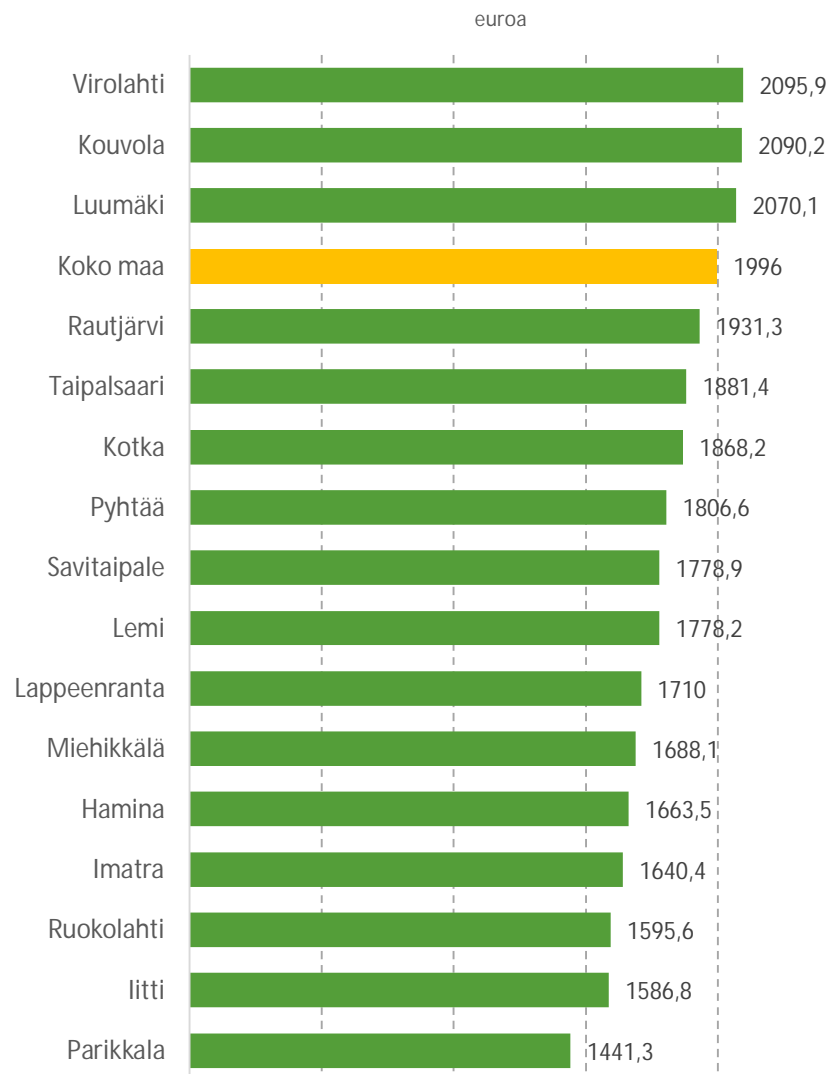
Kuvio 17. Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset asukasta kohden vuonna 2018.

Opetus- ja kulttuuripalvelut

- Koko Suomen opetus- ja kulttuuripalveluiden nettokäyttökustannukset olivat keskimäärin 2000 euroa asukasta kohden vuonna 2018.
- Lähes kaikkien alueen kuntien opetus- ja kulttuuripalveluiden nettokäyttökustannukset jäivät alle koko maan keskiarvon.
- Suurimmat nettokäyttökustannukset olivat Virolahdella, Kouvolassa ja Luumäellä, jotka ylittivät niukasti koko Suomen asukaskohtaisen keskiarvon.

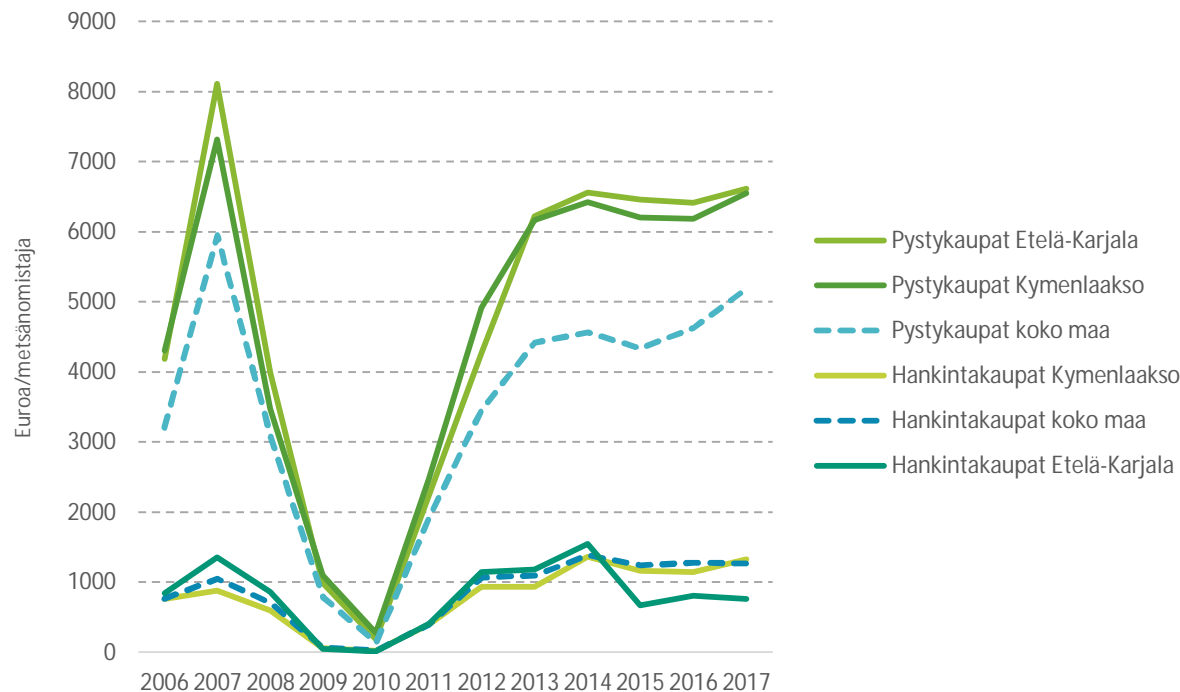
Kuvio 18. Opetus- ja kulttuuripalvelujen nettokäyttökustannukset asukasta kohden vuonna 2018.

Metsätalous

- Metsäteollisuus muodostaa Kaakkois-Suomen teollisuuden perustan.
- Kaakkois-Suomessa on Euroopan suurin sellun ja paperinvalmistuksen ryhmittymä, ja se on Suomen keskeisin puuntoimitusalue. (Metsäteho 2017)
- Luonnonvarakeskuksen mukaan puun kysyntä kasvaa lähivuosina entisestään mm. biotalouden ansiosta.
- 2010-luvun vaihde oli puukauppatulojen osalta koko maan tavoin huono.

Kuvio 19. Puun myyntitulot Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa 2006-2017 (pystykauppa ja hankintakauppa), euroa/metsänomistaja.

Pystykauppa:

metsänomistaja luovuttaa ostajalle oikeuden kaataa ja korjata sovitut puut.

Hankintakauppa:

metsänomistaja kaataa puut ja hoitaa niiden kuljetuksen itse.

Biotalous

- Kaakkois-Suomessa on hyvät mahdollisuudet toimia biotalouden tuottajana ja hyödyntäjänä johtuen metsävaroista ja –teollisuudesta sekä korkealaatuisesta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta.
- Biotalous on mainittu molempien maakuntien älykkään erikoistumisen strategioissa*.
- Metsäbiotalouden tuotos, arvonlisä, työllisyys ja investointien osuus koko biotaloudesta on maakuntien kärkipäässä. Metsäbiotalouden merkittävin toimiala on massa- ja paperiteollisuus. (Tapio, Metsäbiotalouden arvoketjut 2016)
- Etelä-Karjalassa biotalouden merkitys maakunnan taloudelle on Suomen suurin.

% Etelä-Karjalasta	Tuotos	Arvonlisä	Työllisyys
Massa- ja paperi (ml. painaminen)	24,0 %	11,3 %	5,5 %
Metsätalous	1,6 %	2,6 %	1,3 %
Maatalous	1 %	0,7 %	4,2 %

Lähde: Tapio

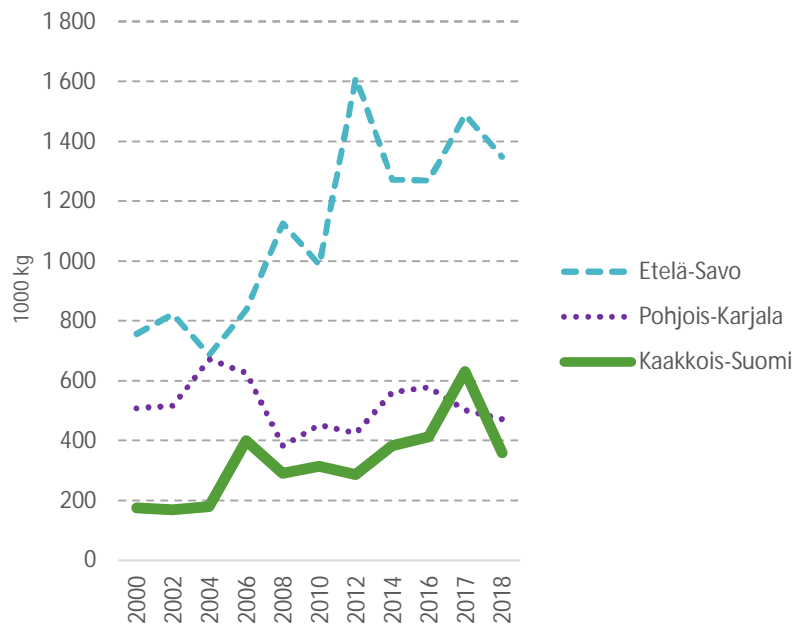
*Älykkään erikoistumisen strategia ohjaa maakuntia löytämään oman alueensa vahvuudet ja hyödyntämään erityisosaamisensa.

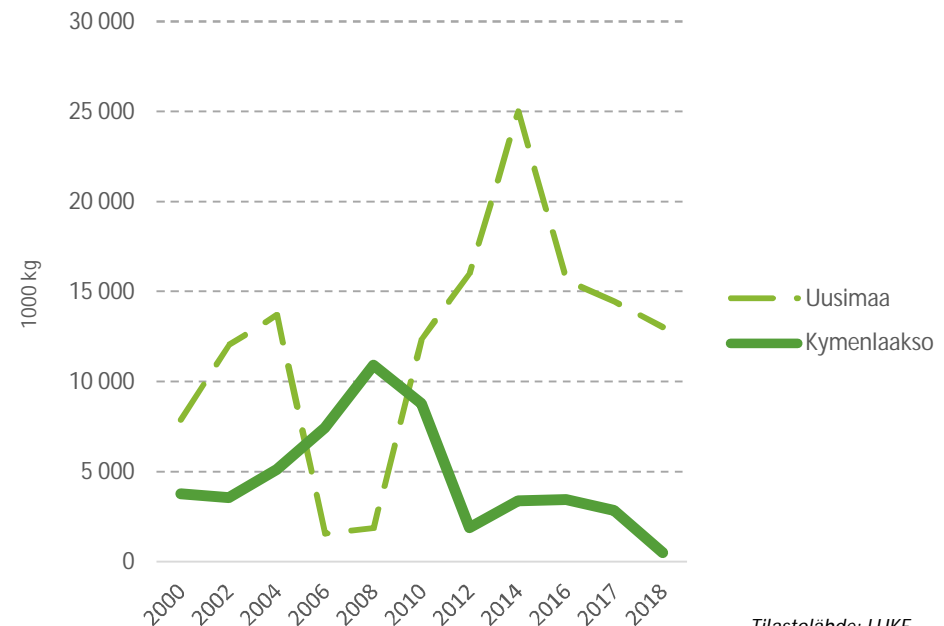
Kalatalous

- Yli viidennes Etelä-Karjalan kokonaispinta-alasta on sisävesiä. Kymenlaaksossa sisävesiä on vain n. 7 %, mutta meripinta-alaa on paljon. Kymijoki on tärkeä kalastusjoki.
- Sisävesien kaupallisen kalastuksen vuosittainen saaliin määrä on kasvanut Kaakkois-Suomen alueella. Suurin osa saaliista on muikkua.
- Merialueen kaupallisia kalastajia oli Kaakkois-Suomessa vuoden 2019 lopussa tilastoitu 116, mutta heistä vain 12 ansaitsee pääasiassa elantonsa kalastuksesta.
- Vapaa-ajan kalastus on myös tärkeä osa alueen matkailua.

Kuvio 20. Sisävesien kaupallisen kalastuksen kalasaalis 2000-2018 (1000 kg).

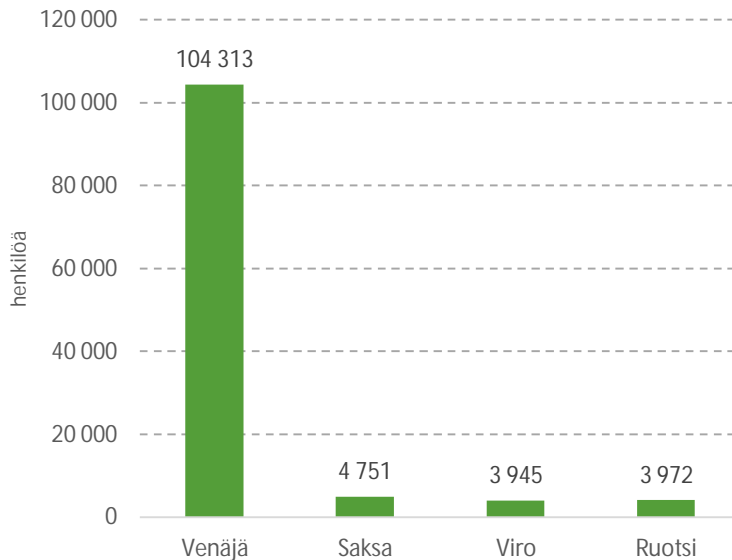
Kuvio 21. Merialueen kaupallisen kalastuksen kalasaalis 2000-2018 Kymenlaaksossa (1000 kg).

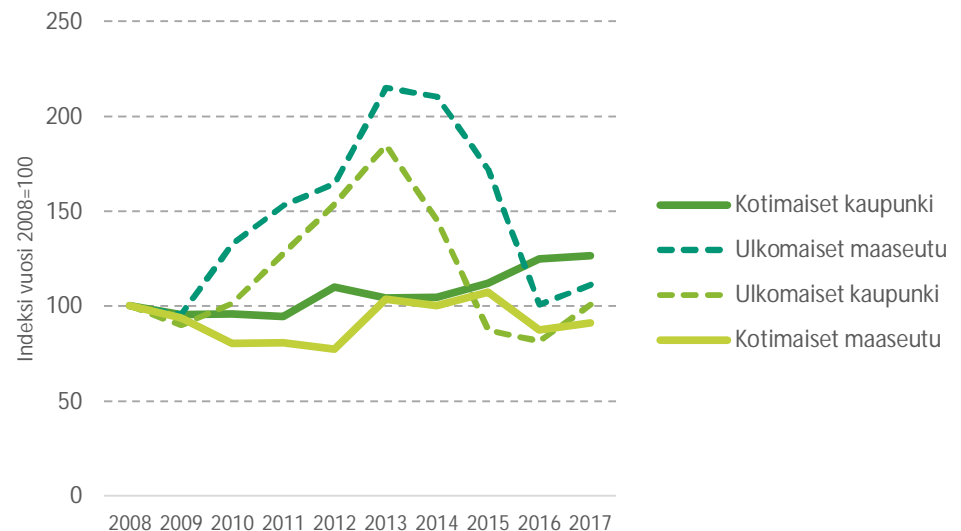
Matkailu

- Vuonna 2018 eniten matkailijoita saapui Venäjältä, toiseksi eniten Saksasta (kuvio 22). Venäläisten osuus kaikista ulkomaisista matkailijoista on Kymenlaaksossa noin puolet ja Etelä-Karjalassa noin 80 %.
- Kotimaisten yöpymisten lukumäärä on ollut kokoajan nousussa, mutta ulkomaisten yöpymisten määrässä on vaihtelua (kuvio 23).
- Muun muassa Venäjän taloustilanne vaikuttaa ulkomaisten yöpyjien määrään merkittävästi.
- Kaikista yöpymisistä kotimaan yöpymiset kattoivat Kymenlaaksossa n. 75 % ja Etelä-Karjalassa n. 70 % vuonna 2017.

Kuvio 22. Saapuneiden matkailijoiden määrä lähtömaan mukaan vuonna 2018.

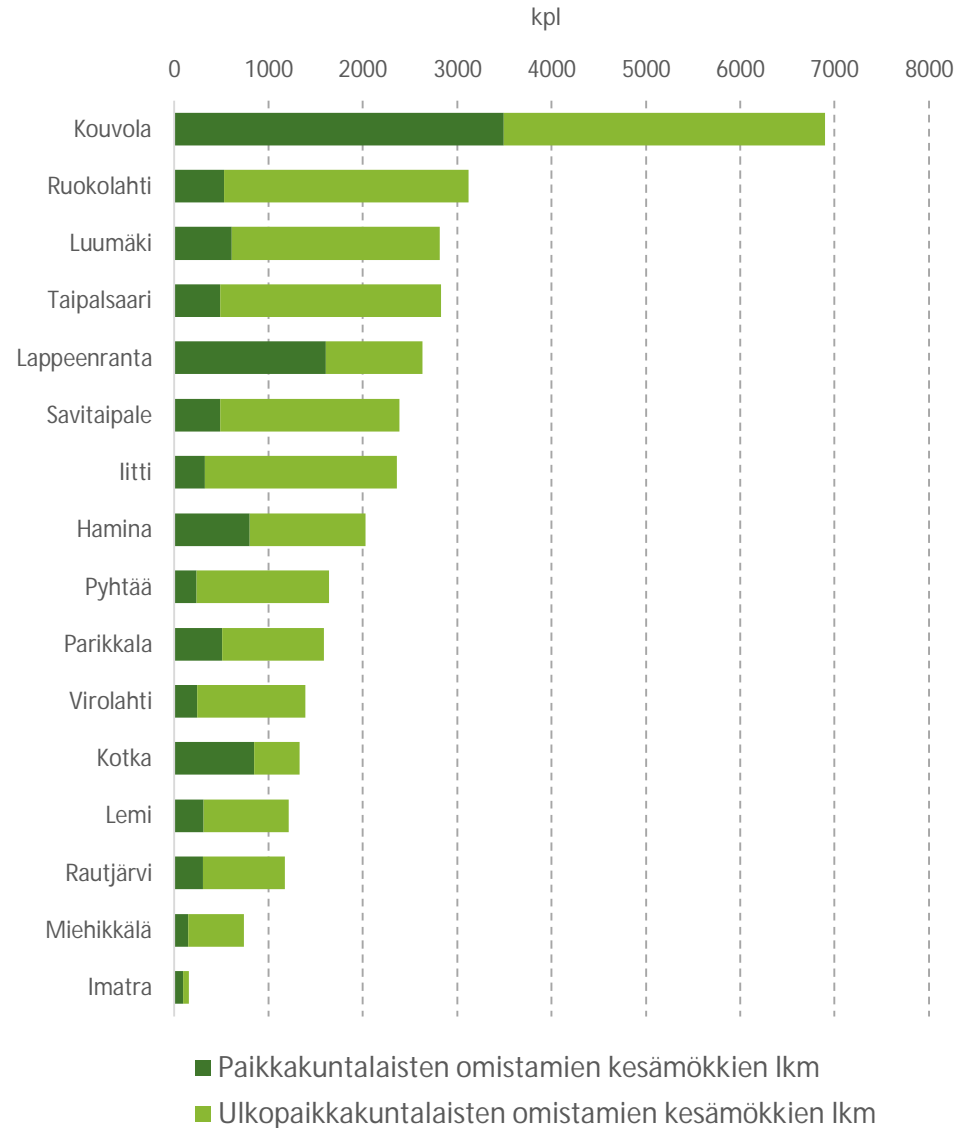
Kuvio 23. Kotimaisten ja ulkomaisten yöpymisten lukumäärä 2008-2017 (vuosi 2008=100).

Vapaa-ajan asuminen

- Lähes kaikissa alueen kunnissa suurimman osan kesämökeistä omistaa ulkopaikkakuntalainen.
- Määrällisesti eniten kesämökkejä on Kouvolassa.
- Asukaslukuun suhteutettuna eniten kesämökkejä on Savitaipaleella, Taipalsaarella ja Ruokolahdella.

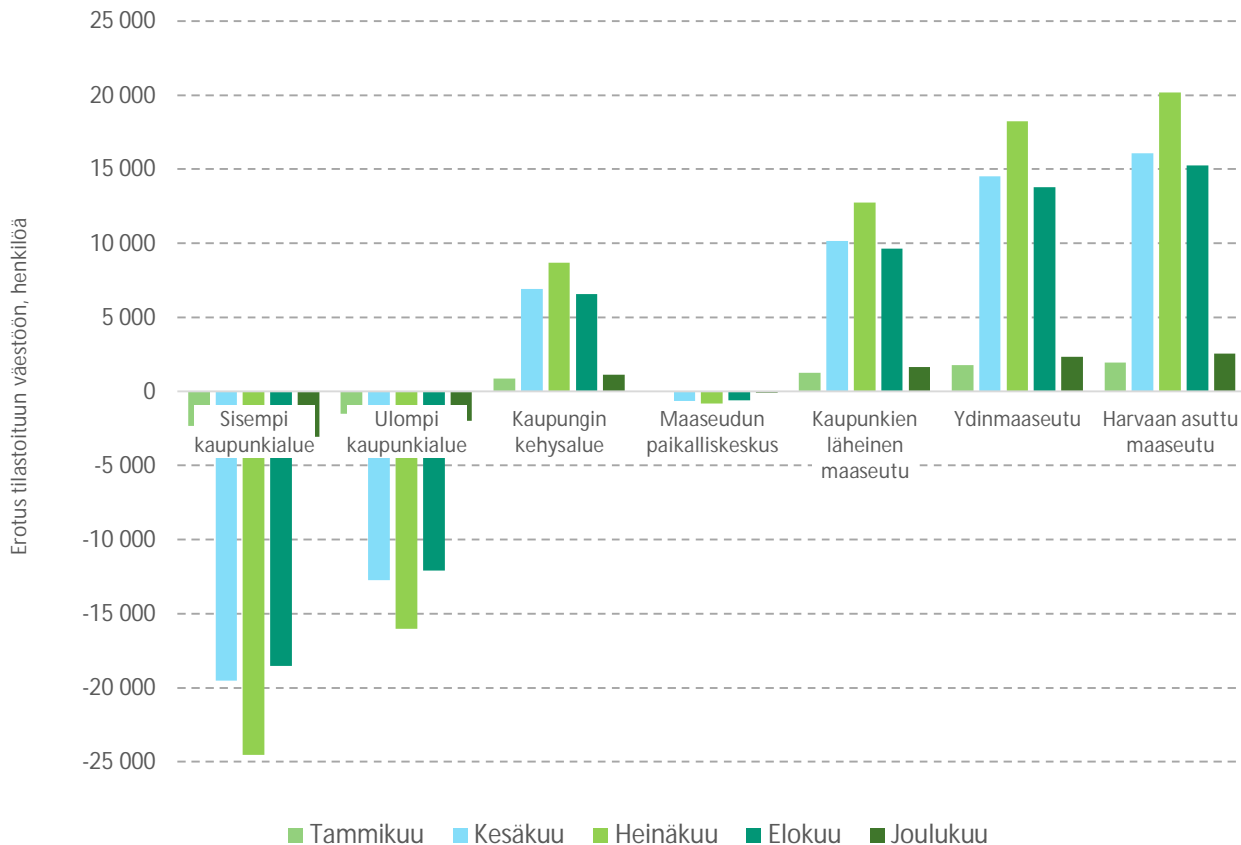
Kuvio 24. Kesämökkien lukumäärä kunnittain vuonna 2018.

Kausiasuminen*

- Etenkin kesäaikaan väestöä on vähemmän kaupunkialueilla ja enemmän maaseutualueilla viralliseen väestötilastoon verrattuna.
- Kausiasukkaita oli Kaakkois-Suomen maaseutualueilla parhaimmillaan kuukaudessa arviolta 50 000 (heinäkuu 2016).

Kuvio 24. Kausiasuminen Kaakkois-Suomessa. Arvioitu väestömäärän (keskiväkiluku) erotus tilastoituun väkilukuun verrattuna aluetyypeittäin vuonna 2016.

* Tilastoitu väkiluku = alueella vakinaisesti asuva väestö 31.12.2016. Huom. Tämä luku perustuu vuoden viimeiseen päivään ja kuvaa alueen käyttöä siten vain yhden päivän osalta. Lähteenä ykr-aineisto.

Keskiväkiluku = arvio väestömäärästä, joka keskimäärin käyttää (tai kausittain asuu) aluetta eri kuukausina. Tämä on tarkempi arvio alueen käytöstä eri kuukausina kuin tilastoitu väkiluku.

Laskenta perustuu 5km x 5km väestöruutuihin, joka voi aiheuttaa epätarkkuutta alueluokkien ja maakuntien lukuihin. Aineistojen yhdistämisessä on käytetty väestöruudun keskipistettä.

MAASEUTU 2020

Seuraavaksi vaihe 2 eli kysely Kaakkois-Suomen maaseudusta. (linkki sähköpostissa)

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus 20

UEF | SPATiA
ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS